

## Freelancer på Lyø



*Christina har kombineret ø-livet med et job som selvstændig indenfor sit fag. Det kan fint klares med telefon, PC og et skud selvdisciplin*

*Fra Lyø er sejltiden til Fåborg 40 minutter. Alligevel kan man godt bo på Lyø Bygade og have et job med internationale forbindelser. Det kræver et hjemmekontor, en telefon, en computer og en internetforbindelse. Ja, og så selvfølgelig en vare og nogle kunder. Christina Wagner på Lyø har det hele!*

til Christinas kunder. Det kan næsten synes som to verdner. Men det betyder intet. Det er

*Fortsættes på side 3*

Hun bor lige over for købmanden, midt i Lyø By, ved siden af gadekæret. Og her kan kunderne få oversat en tekst til tysk – eller fra tysk til dansk. De kan komme med en stor teknisk manual eller med et privat brev.

Christina Wagner har sit eget mini-oversættelsesbureau, som leverer tekster til store kunder langt fra Lyø's gadekær og stråtekte huse. Hendes kunder har blandt andet adresser i forretningskvartererne i Hamborg og Kiel. Så der er langt fra det lille kontor i stuehuset på Lyø Bygade

### **IT-erhverv på småøerne**

Flere og flere mennesker på småøerne bruger computer og internet i deres erhverv. Nogle har etableret en IT-virksomhed.

Andre små ø-virksomheder bruger computeren og internettet, når de skal sælge deres varer eller fortælle kunderne om deres ferie-lejligheder og turistattraktioner.

Og så er der dem, som har en arbejdsgiver inde på fastlandet. De bruger internettet og pc'en som den navlestreng, der kobler distancearbejdspladsen sammen med hovedkontoret i København eller Horsens.

Småøernes LEADER+ fortæller i dette nummer af Ø-posten om et af menneskene bag IT-arbejdspladserne på småøerne.



# Passiv brak – en dødsskrue for ø-samfundene og naturen?

*Kommentar af  
Martin Jørgensen,  
medlem af  
bestyrelsen*



Med høje tilskud til brak og det såkaldte miljøgræs (MVJ) udvikler det passive landbrug sig dramatisk og giver en ulige konkurrence til mere aktive og produktive driftsformer. De fleste småøer ligger i Natura 2000 område, så dermed har øerne fortrinsstilling til MVJ-ordninger og miljøgræs (selv om puljen er reduceret), og det forstærker de uheldige konsekvenser.

Der er to problemer i det:

- en undergravning af samfundsudviklingen på småøerne
- en fejlopfattelse af, hvad der er godt for naturen.

## **Brak ødelægger udviklingsmulighederne**

Eksempelvis bliver der i det kommende landdistriktsprogram (2007-2013) lagt vægt på udvikling af regionale fødevarer, mikro-virksomheder og nicheproduktioner. De muligheder kan vi kun udnytte på småøerne, hvis vi har et aktivt landbrug med forskellige afgrøder, der kan udnyttes til produktion. Er vores småøer først lagt ud i brak og miljøgræs (med mangeårige bindinger), så har vi mistet disse muligheder.

Mulighederne er f.eks. store med frugt, bær og andre specialafgrøder. Småøerne har et enestående klima, der giver os optimale fordele til specialafgrøder som frugt, bær, frøafgrøder, grønsager, samt krydder- og lægeplanter. Det er alle afgrøder, som bidrager betydeligt til biodiversiteten, og som kan bruges til forædling og dermed give beskæftigelse og udvikling. De mange turister, der kommer til vores småøer hvert år, ønsker også at se et varieret landbrug, hvor fødevarerne kommer fra dyrkede marker og fra græssende dyr (dyrevelfærd og

naturpleje). De ønsker ikke ørkner af stift græs! På den måde er det aktive landbrug koblet til turismen, som også giver os beskæftigelse. Og uden beskæftigelse på øerne har vi ingen skoler, dårligere færger og ingen indkøbsmuligheder. Scenariet kan hurtigt blive „et sommersamfund og mørke vinduer om vinteren“.

## **Ingen fordel for naturen**

Den passive brak er i virkeligheden heller ikke til fordel for naturen: Trækfugle kommer til mange øer for at finde hvile og føde, og det er afgørende for deres lange rejse, at de har denne mulighed. Fødegrundlaget i brakmarkernes høje græs er ringe og fuglenes overblik for mulige fjender er der ikke. Kun pløjjord er ringere end de passive driftsformer med græs. Derimod er de dyrkede og afgræssede arealer rige på fødeemner og redemuligheder.

Det er ofte et problem, når store flokke af gæs, svaner eller andre fugle slår sig ned på en mark og kan reducerer udbyttet betydeligt.

Hvorfor ikke indrette dyrkning og tilskudsordninger til en mere naturnær dyrkning, hvor fuglene ikke bliver skræmt væk, og hvor bonden bliver

godtgjort for de skader, fuglene forårsager, og belønnet for etablering af foderafgrøder om vinteren osv.

## **Nationalparker**

Den sårbare flora (planterne) er den mest truede del af vor danske natur, og disse sarte planter kan ikke konkurrere med de forældede græs- og kløverarter, som bliver sået som brak og miljøgræs. Hvis planterne skal have mulighed for at generobre terræn, så skal græsmarkerne græsses af.

Det er også så som så med miljøgevinsten, i og med der ikke bliver fjernet næringsstoffer fra den passive brak. På den måde bliver de ophobede næringsstoffer i jorden frigivet til vandmiljøet.

Disse passive tilskudsordninger rammer således forbi alle de formål, de egentlig er lavet til. Hvordan skal man som landmand og naturelsker få tillid til, at nationalparker kan forvaltes til alles interesse, når den daglige ramme-politik på området er stærkt på vej til at sulte både dyr og mennesker væk fra deres levesteder (på småøerne)?

Skal Sammenslutningen af Danske Småøer have en aktiv rolle i forhold til passiv brak?

Håber at andre på de små øer har lyst til at blande sig i debatten!

✱

## **Gratis færger skal bestå**

Gratis færger til Danmarks småøer for øboerne har gjort det mere attraktivt at bo og drive virksomhed på en af landets mange småøer. Det viser Trafikstyrelsens netop offentliggjorte evaluering af ordningen vedrørende gratis færgetransport til småøer.

Jeg mener, vi skal værne om de små lokalsamfund. Småøerne oplevede i 90'erne et faldende befolkningstal, men udviklingen er vendt og i stedet ses en svagt stigende tendens i befolkningstallet, hvilket blandet andet skyldes gratis færgerne. Evalueringen viser, at ordningen desuden har betydet, at beboerne i højere grad benytter sig



af fastlandets aktiviteter – som eksempelvis idræt, kultur og foreningsliv. Derfor mener jeg, at gratis færgetransport for øboerne skal bestå – også i fremtiden.

*Flemming Damgaard Larsen  
Medlem af Folketinget for Venstre  
Formand for Trafikudvalget  
[www.fdl.dk](http://www.fdl.dk)*

### *Forsat fra forsiden*

kvalitet, troværdighed og professionalisme, der tæller i den branche. Afstande og adresser betyder ikke noget.

Det er ikke der, problemerne er. Men som selvstændig i sit eget enmandsfirma og med bopæl på en ø skal man kunne trives med sit eget selskab. Der er jo ikke den daglige kontakt med kollegaer.

Man skal sætte pris på familien, naboerne og de nære omgivelser. Det nytter ikke noget at frygte at være alene. Det er betingelsen. Mener Christina.

Og så skal man være god til selvdisciplin og til at strukturere sit arbejde. Man skal sætte kunderne højt på sin private dagsorden og tage sin forretning alvorligt. Ellers dur det ikke, mener Christina.

Selv er hun glad for sit valg. Den rolige rytme passer hende. Hun savner ikke storbyen. Og kan lide at være sin egen arbejdsgiver.

Hendes beretning bliver afbrudt: Hendes mand, Carsten stikker hovedet ind i stuen. Han er på vej til købmanden. Skal han tage noget med? Når han ikke er på Lyø, så er Carsten på Nordsøen. Væk to uger, hjemme tre uger. Sådan er hans arbejdsrytme. Indtil for 2½ år siden drev han landbrug på Lyø. Men det gik ned ad bakke, så han besluttede at skifte landmandslivet ud med et job 50 meter over Nordsøen. Her er han stilladsarbejder.

Christina kan kalde sig statsautoriseret translator. Hun har en cand.ling.merc. uddannelse fra Handelshøjskolen og er specialiseret i tysk.

I hendes branche er det almindeligt at være freelancer med eget firma. Freelanceoversætterne får typisk en opgave af gangen, og de bliver som oftest aflønnet per ord, de oversætter. Christina har sine egne, private kunder,

som hun løser oversættelsesopgaver for. Men hun er også underleverandør til et par store oversættelsesbureauer, som bruger hendes ekspertise, når deres kunder skal have oversat tekster fra tysk til dansk. Det kan være en teknisk manual, en handelskontrakt eller en salgsbrochure.

En stor del af Christinas opgaver (og indtjening) går for eksempel gennem firmaet Inter-Set Oversættelser A/S, som hvert år løser opgaver for ca. 1.500 store og små kunder. Firmaet arbejder for nogle af Nordeuropas største virksomheder og en række ministerier, styrelser og EU-institutioner. Christina er bare en af firmaets mange freelanceoversættere. Allerede inden Christina sammen med mand og børn flyttede til Lyø i 1994 var hun freelanceoversætter og havde aftaler med nogle af de samme kunder, som hun har i dag. Men siden da er det vokset stille og roligt, og der bliver også hele tiden skiftet kunder ud. Så hun skal også markedsføre sig selv og holde øje med nye potentielle kunder.

Telefonen ringer. Mette skal lige høre om der stadig er plads på husmoderforeningens udflugt til fastlandet. Ja, det er der. Den slags hører med til at have arbejdsplads på privatadressen. Heldigvis, for det giver lige netop det liv, der også er brug for.

Ved siden af de store kunder har Christina også et par lokale opgaver. Hun har skrevet den tyske tekst til Lyø Ferielejligheders hjemmeside ([www.lyoe-ferie.dk](http://www.lyoe-ferie.dk)), og hun har lavet oversættelser for Kunstforeningen på nabooen Avernakø. Det er med til at skabe den lokale, nære kontakt, som der også er brug for. Men det er jo i småtingsafdelingen i forhold til de store kunder, som skaber hendes indtjening. En stor kunde skal måske have oversat en manual på 10.000 ord (eller ca. 40 A4 sider). Eller det kan være en kunde, som løbende har mange mindre opgaver – som f.eks.



### **Information om fugleinfluenza**

Fugleinfluenzaen hærger i farvande omkringing de små øer, i hvert fald hærger den i medierne. Men ønsker man at holde sig orienteret og få svar på de spørgsmål man måtte gå med, så er det en god idé besøge hjemmesiden [www.fugleinfluenza.com](http://www.fugleinfluenza.com), som flere ministerier står bag. Og det er også muligt at ringe til Fødevarerstyrelsens hotline på 70 13 00 12 og få saglig oplysning.

*cj*

det sønderjyske firma, der sælger tyske wellness-ferier til danske kunder, og som jævnligt skal have oversat salgsmateriale, brochurer, hjemmesidetekster, kontrakter osv.

Udenfor på vejen går en flok børn og et par voksne forbi. Det er Lyø integrerede børneinstitution (puljeordning), der er på tur. Et par af børnene i institutionen er Christina og Carstens. Fra sin plads ved stuevinduet tjekker Christina lige om den næstyoungste er med i flokken. Jo, han kommer dér, bagerst i rækken. Så er fokus igen ved arbejdspladsen:

For nogle øboere kan valget stå mellem en distancearbejdsplads (med en arbejdsgiver på fastlandet) eller et liv som freelancer. Christina er ikke i tvivl.

Med en distancearbejdsplads på Lyø vil hun føle sig i klemme mellem „sit eget liv“ og „arbejdsgiverens forventninger“. På den ene side set være del af et kollegialt fællesskab og så alligevel ikke. Prøve at have en almindelige arbejdsdag, der kan sammenlignes med de andre medarbejders. Og så alligevel være i en helt anden situation med børn, køkken og købmand lige ved hånden.

Som freelancer er der renere linjer. Forretningen er hendes ansvar. Der er hende og kunderne og så ikke mere.

*Morten Priesholm,  
LEADER+ koordinator*

### ***Rettelse!***

Nok er Hjortø en af de mindste beboede øer i Danmark, men i sidste nummer af Ø-posten gjorde vi den alligevel mindre end den er. Som en kvik læser har gjort opmærksom på, så havde vi i historien om Silke fra Hjortø givet øen en størrelse, der svarer til ca. 5 parcelhus-grunde. Hjortø er rettelig 1 kvadratkilometer stor, eller 100 hektar, om man vil. Beklager fejlen!

*Claus Jensen*

## Ny sæson i Avernakø Kunsthal

Her til sommer åbner Kunsthallen på Avernakø dørene op for en 3. sæson. Temaet for udstillingen er „Ø-inspirationer“, hvor Ebbe Bork Pedersen udstiller fotos af 20 års indtryk fra Avernakø og Korshavn. Derudover har galleriet en permanent udstilling af lokale billedkunstnere, og i år suppleres udstillingen med værker af Hans Müller, Avernakø, Grethe Lorenzen, Sønderborg og Torben Pagh Madsen fra Nivå.

Kunsthallen åbner dørene d. 8. juli og lukker d. 6. august.

*cj*

## Flot TV-portræt af de sydfynske øer

I sommers drog et TV-hold, med Jørgen Flindt Petersen i spidsen, på togt i Achton Friis' fodspor med det gode skib „Rylen“, det selv samme skib som Friis og maleren Johannes Larsen brugte for 80 år siden med den garvede skipper Christian Andersen ved roret. Resultatet er 8 flotte, professionelle udsendelser, hvor man kommer vidt omkring de små øer. De falder ikke i den fælde at lave et unuanceret „Morten Korch“-inspireret glansbillede af de små øer, men formår at grave et spadestik dybere ned.

Museumsdirektør Erland Porsmose, der er med på turen, giver seeren et fint indblik i øernes kulturhistorie og øhavets unikke, flotte natur tager sig godt ud for kameramanden. Alt sammen krydret med gode portrætter af og samtaler med såvel „indfødte“, som tilflyttede øboere. Samtidig får man også et indtryk af nogle af de udfordringer, som de små ø-samfund står overfor. F.eks. landbrugets vanskeligheder og turismen, der deler vandene på nogle af øerne. Men også historierne om de drømme og nye idéer der trives.

Udsendelsesrækken bringes på TV2-Charlie fra starten af april, men fortjener faktisk en TV-kanal med et større publikum. Udsendelserne kan dog købes som DVD på [www.farfilm.dk](http://www.farfilm.dk).

Hvis jeg på bedste avis-manér skal give udsendelserne karakter, så vil den få 5 småøer ud af 6 mulige. Den 6 småø kan så komme på tale den dag TV-holdet har udøvet samme kraftpræstation, som Achton Friis og hans ekspedition: At tegne portrætter af mere end 100 danske øer!

*Claus Jensen*



## Ø-Lympiade 2006 på Hjørnø

*For tredje gang er Hjørnø vært ved Ø-lympiaden. Arrangementet løber af stablen 23, 24 og 25. juni*

Målet med en Ø-Lympiade er at have en god weekend med andre øboere. En weekend, hvor der både er tid til lidt idræt og meget socialt samvær. Man kan sagtens deltage i Ø-lympiaden, hvis man „kun“ kan spille petanque eller drikke en øl (vi har også sodavand). Kort sagt alle er velkomne.

Vi håber både, at de „sædvanlige“ øer og „nye“ øer vil deltage i årets Ø-lympiade. Det er faktisk meget hyggeligt at mødes og der snakkes om mangt og meget i løbet af weekenden. Som ved Ø-lympiaden i år 2000, så foregår arrangementet på og omkring Hjørnø Camping, således er der garanti for gode faciliteter.

Deltagerne ankommer i løbet af fredagen og lørdag er der idræts- og sociale aktiviteter. Fredag aften er der Skt. Hans aften bål. Lørdag aften er der festmiddag, hvor alle er velkomne. Søndag er så hjemrejsedag for dem fra de andre øer, og oprydningssdag for os.

Mere detaljeret information vedr. tilmelding osv. udsendes i maj måned, men sæt allerede nu kryds i kalenderen. Vi ser frem til at byde mange gamle og nye Ø-lympiadedeltagere velkomne til Hjørnø 23,24 og 25. juni 2006.

*Med venlig hilsen Hjørnø's Ø-lympiske komite  
v./ Lars Laursen Hovedvejen 37, Hjørnø 8700 Horsens  
Tlf. 75 68 32 42 / 29 61 32 42  
e-mail: [lars.hjarnoe@post.tele.dk](mailto:lars.hjarnoe@post.tele.dk)*

## Generalforsamling på Aarø

Ø-repræsentanterne på de små øer kan godt begynde at sætte kryds i kalenderen. Sammenslutningen af Danske Småøer holder generalforsamling på Aarø d. 20. maj. Men traditionen tro inviteres ø-repræsentanterne til at komme allerede fra fredag aften til og med søndag formiddag, så man også kan opleve Aarø og hyggeligt samvær med værterne på Aarø.

*cj*

# Netværkskursus for Børnepasningspersonale på de små øer



Børnepasningspersonale fra 7 små øer var repræsenteret, da der afholdtes seminar på Strynø

I weekenden d. 3. til 5. februar 2006 deltog 16 pædagoger, medhjælpere og dagplejere i et Netværkskursus, der afholdtes på Det gamle Mejeri på Strynø.

Deltagerne kom fra 7 af de danske småøer. Mange havde valgt at tage flere af sted fra samme ø. Det giver god mulighed for at snakke videre om kurset efterfølgende

Kursets indhold var:

- Den vanskelige samtale imellem professionelle og forældre – i forhold til nærhed og tæt naboskab på de små øer
- Det pædagogiske arbejde på de små øer – eksemplet Skattekasten på Strynø
- Opbygning af netværk – oplæg, udveksling af erfaringer og netværksdannelse
- Indlæg fra Sammenslutningen af Danske Småøer

Det var et ret koncentreret program, men der var selvfølgelig lejlighed til snak i pauser, ved spisebordet og de 2 aftener, deltagerne havde til rådighed. Dog var der et ønske om mere fri tid til at se mere af øen – særligt da øen jo indgår i det pædagogiske arbejde alle steder.

Kursets indhold var tilrettelagt efter ønske fra flere af børnepasserne på øerne. Det kan være vanskeligt at have

så mange kasketter, som børnepasningspersonale på en lille ø har på: Man er både den professionelle børnepasser, nogle er selv forældre til børn i børnepasningsordningen, nogle har været forældrebestyrelsesmedlemmer, kollega, nabo, familie og måske også ansat i et andet deltidsjob – for eksempel hos købmanden på øen. I konfliktsituationer kan det være vanskeligt at håndtere alle disse kasketter. På kurset fik deltagerne nogle redskaber til hjælp ved vanskelige og problemfyldte samtaler. Psykolog Søren Braskov stod for denne del af kurset.

Der var et interessant besøg i Puljeinstitutionen Skattekasten på Strynø. Personalet fortalte om opstarten og det daglige pædagogiske arbejde. Der var stor spøgelyst blandt deltagerne. Måder og erfaringer om dannelsen af netværk blev givet fra kursuslederen. Deltagerne var enige om at ville mødes igen om 2 år på et lignende kursus, men ville allerhelst at det kan lade sig gøre allerede om et år. Claus Jensen, sekretariatsleder fra Ø-Sammenslutningen hørte budskabet, da han fortalte om Sammenslutningens muligheder for at arbejde i forhold til børnepasningsområdet på øerne.

Deltagerne har efterfølgende fået adresser og e-mails på alle. Inden kurset sluttede var der lavet flere aftaler om at udveksle papirer og erfaringer. Udvekslingen af gode erfaringer med udviklingen af børneområdet på øerne fik en høj prioritet. Deltagerne opfordrede til at andre børnepassere på de små øer får deres navne og adresser på netværkslisten. Det kan gøres ved henvendelse til sekretariatet.

*Kirsten Mallings Olsen, Kursusleder*

## Skib ladet med visesangere

Til sommer vil „Visens Skib“ sejle de danske farvande tynde. Besætningen betegner sig selv, som en flok „galninge“, der hylder og værner om den skandinaviske vise-tradition, og de vil anløbe en lang række danske havne, hvor de vil give gratis visekoncerter. I kalenderen her i bladet kan ses, hvor og hvornår de anløber nogle af de små øers havne – hvis vejret vil!



*cj*

# Befolkningsudviklingen på de små øer

Danmarks Statistik opgør antal helårsbeboere på de danske småøer til at være på i alt 5.284 pr. 1.1. 2006. Det tal er baseret på de personer, der er tilmeldt folkeregisteret.

Det vil sige, at det samlede befolkningstal er dalet en smule siden 2005, hvor det samlede befolkningstal var på 5.304 beboere. Og nu har der ellers huseret en positiv historie i medierne om, at det går godt for de små øer. Tallene giver os dog et indblik i en mere nuanceret virkelighed. Men der er da solstråle-historier at finde i tallene.

Det er en let skjult hemmelighed,

at især Orø's vækst fra 1980'erne og frem var medvirkende til at det samlede befolkningstal på de små øer har set stabilt ud. Men Orø's vækst har stagneret, ja, endda er Orø's befolkning faldet en smule de sidste 4 år. Så når det samlede befolkningstal stadig synes stabilt, så må det betyde, at andre øer er i vækst.

De kolde fakta er, at siden 2005, så har 17 øer haft en befolkningsnedgang, 2 øer holder skansen, mens 8 øer oplever en befolkningsfremgang. Det bemærkelsesværdige er, at „fjernøer“ som Tunø, Endelave og Anholt, som har lang sejltid og få

færgeafgange, ikke bare fastholder et stabilt befolkningstal, men faktisk er i vækst.

Man ved jo af erfaring, at befolkningstallet på de enkelte øer har det med at gå lidt op og lidt ned. Men når vi ser på denne tabel, hvor vi har valgt at vise befolkningstallene godt 75 år tilbage i tiden, så synes jeg, at det er tydeligt, at de øer, der har det sværest, er øerne med lang sejltid og uden skole. Tunø, Endelave og Anholt har lang sejltid, men har til gengæld skole. Men samtidig viser tabellen nu også, at der er øer, som er sluppet nådigt fra den store affolkning de sidste 75 år. Orø og Venø er oplagte eksempler på det.

*Claus Jensen*

	Agersø	Anholt	Askø	Avernakø	Barsø	Birkholm	Bjørnø	Baagø	Drejø	Egholm
1930	404	415	224	338	73	68	64	220	318	145
1940	380	220	212	338	61	61	75	210	293	135
1950	371	231	193	296	58	52	60	186	268	115
1960	340	239	163	272	55	57	40	137	246	77
1970	286	191	106	192	45	39	47	97	159	62
1980	253	146	107	151	28	16	49	73	132	59
1990	257	166	71	96	22	7	32	39	102	57
2002	251	166	72	123	24	9	39	35	69	53
2003	255	157	71	121	25	8	33	35	72	52
2004	257	165	70	119	25	8	33	39	76	59
2005	240	161	69	113	25	7	43	36	74	50
2006	247	167	67	110	26	10	39	34	69	48
	Endelave	Fejø	Femø	Fur	Hjarnø	Hjortø	Lyø	Mandø	Nekselø	Omø
1930	596	1240	635	1556	197	56	375	176	50	300
1940	515	1238	614	1440	179	46	351	163	46	297
1950	466	1331	590	1446	193	32	314	174	42	300
1960	403	1103	508	1473	170	30	280	159	45	246
1970	265	883	377	1294	120	29	198	128	28	219
1980	208	735	305	1139	129	14	182	97	22	196
1990	171	654	224	1032	133	15	144	81	19	172
2002	173	591	164	945	114	14	148	62	26	177
2003	177	625	156	939	119	14	144	60	24	193
2004	172	639	149	914	111	14	150	59	25	194
2005	171	622	154	904	108	13	138	59	24	190
2006	177	619	144	912	103	13	130	56	26	187
	Orø	Sejersø	Skarø	Strynø	Tunø	Venø	Aarø	Samlet befolkningstal		
1930	885	896	116	623	256	279	261	10.766		
1940	833	849	123	555	224	210	306	9.974		
1950	785	782	113	527	209	175	303	9.612		
1960	673	664	91	428	166	164	278	8.509		
1970	644	545	52	284	123	121	231	6.765		
1980	650	491	43	243	119	129	217	5.933		
1990	754	464	26	211	81	159	207	5.396		
2002	989	375	35	203	97	198	200	5.352		
2003	977	387	39	216	108	206	204	5.417		
2004	950	406	31	193	112	212	196	5.380		
2005	948	406	37	206	112	211	183	5.304		
2006	937	403	36	218	115	211	180	5.284		

# Befolknings sammensætningen på de små øer 2006

Her på disse sider viser figurene, hvordan befolkningen fordeler sig i aldersgrupper på små øer. Hvis man kigger på figuren over Danmark som et hele, så er det åbenbart, at der er aldersgrupper, der er svagt repræsenteret i de små ø-samfund. Især gruppen fra 18-34 år er svagt repræsenteret, men det kan vel ikke undre. Og spørgsmålet er om det ikke også skal være sådan. Som forælder ser

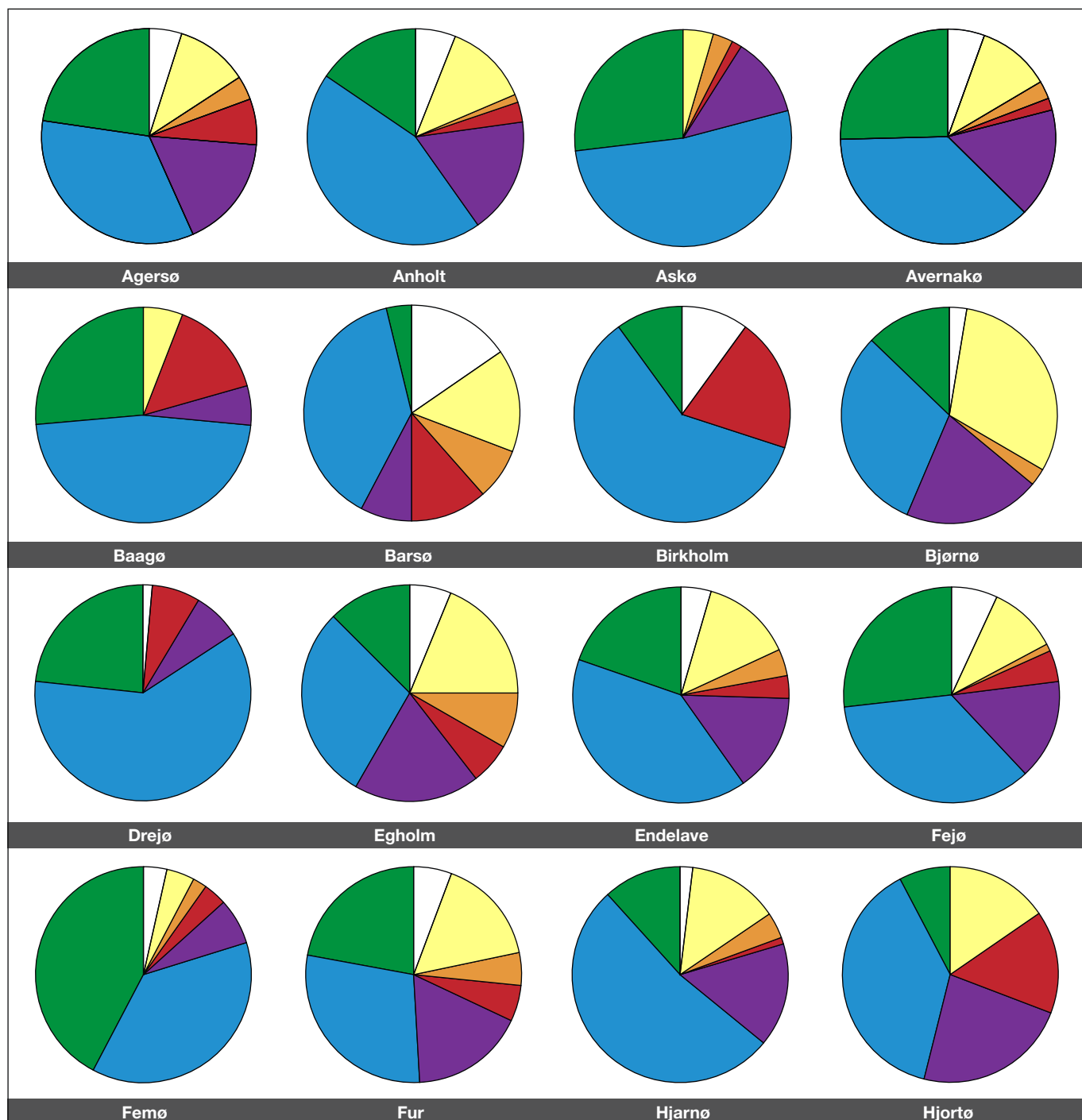
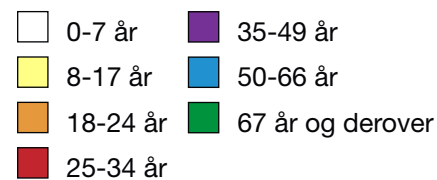
man jo gerne, at ens børn kommer ud og uddanner sig eller blot mærker verden udenfor det trygge ø-samfund. Så kan man blot håbe, at de ønsker at vende hjem igen, når hornene er løbet af.

Der er store forskelle øerne i mellem mht. gruppen af 0-17-årige. Nogle øer har et børne-boom, mens andre praktisk taget ikke har nogle børn. Ja, på nogen af øerne udgør gruppen

af 50-årige og derover over 70 % af befolkningen, mens samme gruppe i hele Danmark udgør knap 40 %.

I øvrigt, mens der er i hele Danmark er flere kvinder end mænd, så er mændene i overtal på de små øer. Så måske skulle man på øerne arrangere nogle baller og lokke kvinderne til at bosætte sig på øerne.

*Claus Jensen*



# Embedsmænd på tur til Fur og Venø

*Embedsmænd fra ministerier og styrelser fik i de kolde marts-dage mulighed for at danne sig et indtryk af de idérige og driftige øboere i det nordjyske*

Skov- og Naturstyrelsen arrangerer en gang om året en tur for embedsmænd fra ministerier og styrelser, der i det daglige arbejder med forhold, der vedrører de små ø-samfund. Ligesom repræsentanter fra Sammenslutningen af Danske Småøer var inviteret. I år gik turen til Fur og Venø i Limfjorden.

Fælles for begge øer er, at de har en meget kort sejltid, 2-5 minutter, og afgang flere gange i timen. Men i størrelse er de meget forskellige.

Fur er med sine knap 1.000 beboere den største, og er en ø med et driftigt erhvervsliv, ja, faktisk er øen nødt til at importere arbejdskraft til de mere end 200 arbejdspladser der er på øen. Men

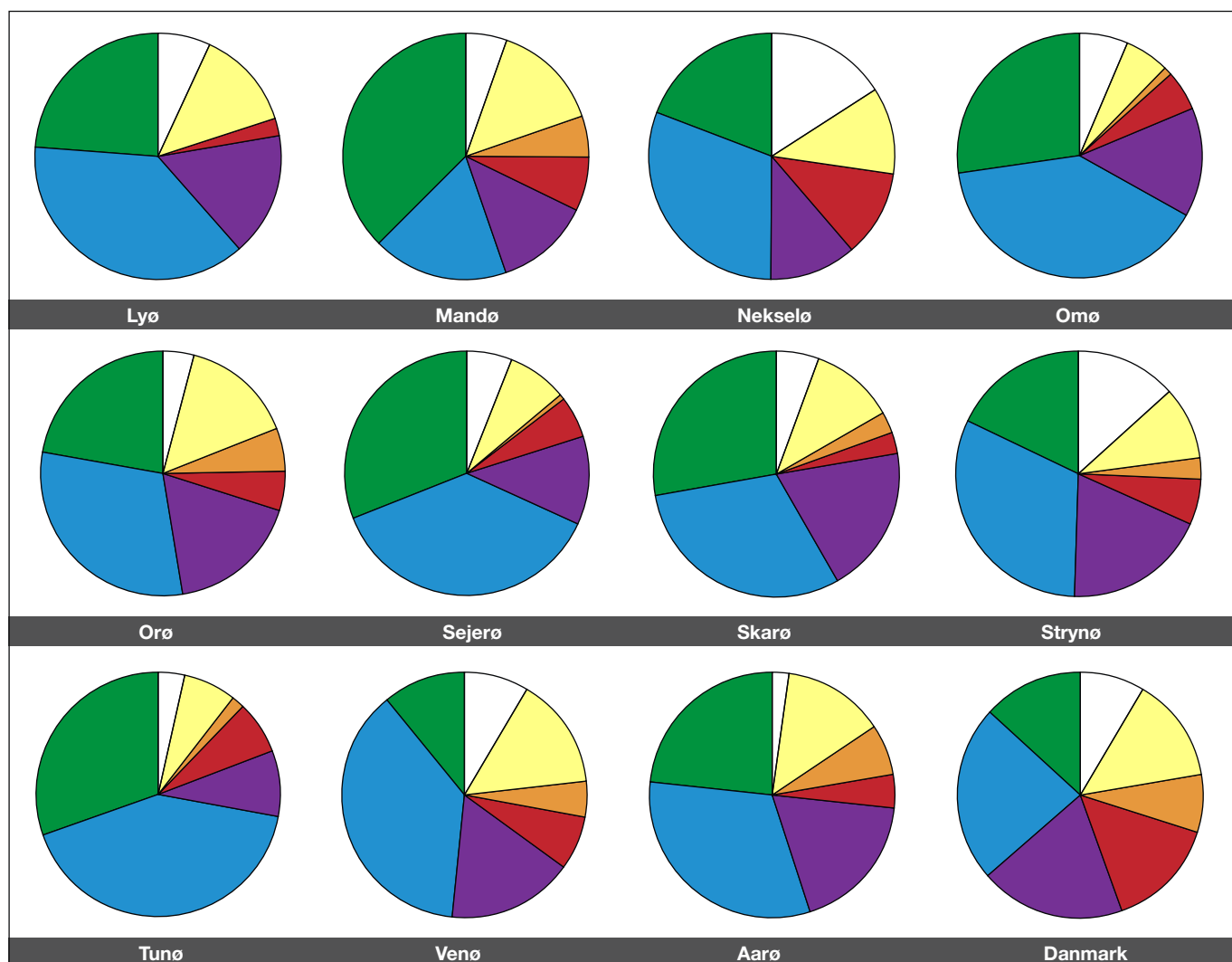
naturen har også været gavmild på Fur, udover det smukke landskab, så er der rige forekomster af molér, som udnyttes og eksporteres. Men også den lokale sparekasse, muslingefiskeriet og et par store entreprenører danner basis for arbejdspladser.

Og øen har også masser af tilbud til turisterne, lige fra Strandhotel, Fægekro, campingplads, Bed & Breakfast til et af de nyere tiltag, Fur Bryghus. Bryghuset kan man ikke lade være med at blive imponeret af. I en gammel restaureret molér-fabrik i et flot naturområde, bliver der produceret kvalitets-øl, som bl.a. distribueres til mange af de store supermarkedskæder og til specialforretninger, ja, faktisk er efterspørgslen større end hvad der kan produceres. Men bryghuset er også et meget velbesøgt spisested. Mogens Fog, som sammen med sin kone, har startet bryghuset, fortalte om arbejdet

for at erhverve stedet og omdannelsen til det bryghuset er blevet. Ikke at det har været en guldrandet forretning, ifølge Fog, men Bryghuset er et godt aktiv, som kan bruges i mange sammenhænge.

Besøget på Fur blev også brugt til et møde ml. embedsmændene og repræsentanter fra Sammenslutningen af Danske Småøer, hvor de sager der er aktuelle i Ø-sammenslutningen blev diskuteret, og hvor embedsmændene orienterede om de sager, der har relevans for de små ø-samfund. Dagen sluttede af med en middag, hvor lokale repræsentanter fra Fur Sogneforening også havde lejlighed til under uformelle former at fortælle om lokale udfordringer og muligheder.

På andendagen af embedsmands-turen, hvor i øvrigt Kristen Touborg, MF, og medlem af Folketingets Ø-kontaktudvalg stødte til, blev det til et visit



Kilde: Danmarks Statistik





*En dram skænket af vikinge-kvinder på Venø er noget der styrker i den bidende kulde*

på Venø, der har knap 220 beboere. Her havde de to beboerforeninger på øen i fællesskab sammensat et indholdsrigt program, som var stramt og godt styret, da tiden var mere knap på Venø. Der lagdes ud med et besøg på Venø Fish Farm, hvor der produceres østersyngel og også spisefærdige østers til konsum. Men også pighvar og skubber opformerer på farmen.

Næste stop var på en kommende vikinge-lejrplads, som er under etablering på Venø i samarbejde med Struer Museum. Planen er at stedet skal være et levende historie-værksted, hvor man kan slå lejr i vikinge-faciliteter og hvor der også skal være anløbsplads for et vikingskib, der er ved at blive bygget. Oplevelsen var fuldendt, da unge skjoldmøer skænkede deltagerne en krads mjød af drikkehorn, hvilket gjorde underværker på en kold dag.

Venø Efterskole er et must, hvis man skal have indtryk af et projekt, der har betydet noget for Venø's udvikling. Forstanderen for efterskolen fortalte levende om alle de aktiviteter, som skolen tilbyder sine elever. Skolen har fokus på maritime og musiske tilbud,

og prioriterer et godt forhold til ø-samfundet. De var netop i disse dage ved at arrangere en musikforestilling og gourmet-middag for øens beboere. Skolen er et resultat af venøboernes stædige arbejde. Der er lagt mange lokale kræfter og penge i at få skolen op og stå, og det arbejde har resulteret i nye arbejdspladser på øen.

Inden hele turen blev afrundet med en frokost på Venø kro, hvor der blev serveret lokale produkter, så nåede venøboerne også at fortælle om deres planer for Venø By's havn, som man arbejder for at gøre mere attraktiv.

På vej hjem med Venø-bussen (endnu en lokal erhvervsdrivende) sad man mættet af indtryk. At små øer, på trods af udkantsproblematik, har masser af idéer, mod og driftighed at byde på.

*Claus Jensen*



*I en molér-udgravning fortæller Holger Lundgaard, Fur, Kim Rægaard fra Direktoratet for FødevarerErhverv om de rige muligheder for at finde fossiler i moléret*

# Optræk til voldsom medvind for fødevarereproducenter fra småøerne

Småøernes Fødevarerenetværk holdt kursus 9. og 10. marts på det charmerende gamle mejeri på Strynø. 17 nichefødevarereproducenter havde sat hinanden i stævne, dels for at diskutere udviklingsmuligheder af egne virksomheder, men bestemt også for at tale om fødevarerenetværkets indsatsområder og hvordan netværket kan støtte hver enkelte producent i at udvikle og afsætte fødevarer.

Snakken gik derfor livligt over de 2 dage afbrudt af gode indlæg og input dels fra bestyrelsen i fødevarerenetværket, og af Bjarne Rasmussen fra Fødevareregion Vejle. Et af højdepunkterne på kurset var et besøg hos syltetøjsproducent John Sørensen på Strynø, som siden december har lavet, om ikke verdens, så i hvert fald landets bedste og mest ærlige syltetøj, på et top-tunet og alligevel Storm P-inspireret produktionsanlæg.

Det skønne ved at være fødevarereproducent på en dansk småø i dag er den enormt store, og dagligt tiltagende interesse for fødevarer, uldprodukter mv. fra småøerne i det omgivne samfund. Denne interesse afleder nemlig en stærkt stigende efterspørgsel efter fødevarer og nonfood produkter med en unik oprindelses- og produktionshistorie, gerne drevet af en vaskeægte ildsjæl. Det faktum passer som fod i hose med de fødevarereproduktioner, som pt. skyder og er skudt op på småøerne, da de for en stor dels vedkommende er kendetegnet ved at være små enmandsvirksomheder, med produkter af høj kvalitet og med en ganske særlig profil.

Mad, strikkede strømper eller stråhatte fra småøerne er ganske enkelt in. Og det kan kun gå for langsomt med at sætte flere produktioner i gang!!! På trods af denne udsigt til succes kan det alligevel godt være skræmmende at nedsætte sig som „fabrikant Nielsen“, idet der altid er 1000 uafklarede spørgsmål og parametre, man skal have vendt og drejet inden man for alvor trækker i arbejdstøjet og skriver under på evt. lånebeviser. Derfor er det rigtig godt og meget, meget prisværdigt at Småøernes Fødevarerenetværk er klar med hjælp, og arbejder bevidst og målrettet på



*John Sørensen, Strynø, fortalte deltagerne om sin bær-plantage og syltetøjsproduktion*

at hjælpe alle nye som kommende producenter i gang. Dette ved bl.a. at finde afsætningskanaler, men også ved at dele viden og information. Fordelen ved at være en del af netværket er derfor, at man lige netop der finder ligestillede fæller, der hver især ligger inde med stor og værdifuld viden om alt fra etiketmaskiner over gulvbelægningstyper til smart markedsføring. Samtidig er der den fordel ved netværket, at det varetager den overordnede markedsføring af småøernes fødevarer specialiteter ved at sørge for, at småøernes fødevarer er repræsenteret på store landsdækkende fødevarer messer. Netværket sørger også for pressekontakt og vedligeholder og udvikler hjemmesiden

[www.oespecialiteter.dk](http://www.oespecialiteter.dk).

„Fabrikant Nielsen“ behøver dermed ikke selv bruge tid på at sadle hesten og ride til bys for at være synlig.

Ifølge formand for netværket, Kai Winter, Kernegaarden på Fejø, er der nu så stor efterspørgsel efter varer fra småøerne, at det er nødvendigt at drosle lidt ned på markedsføring af småøernes produkter. Fødevarerenetværket vil derfor nu mestendels fokusere på at hjælpe flere producenter i gang på øerne, dels ved at opspore folk der allerede nu har egnede produkter, og også ved at sørge for erfaringsudveksling imellem producenterne. Samtidig vil netværket etablere en vidensbank på

# Læsekreds på Venø



*Venø er en af de øer, hvor den mørke vinter bruges til at læse bøger sammen*

Har du lyst til at være med til at stimulere Ø-sammenholdet og kendskabet til beboerne?

Så er det en rigtig god ide at starte en læsekreds. Der har du mulighed for at møde andre mennesker, der deler din glæde ved at læse og diskutere bøger. Og det er interessant at høre, hvad andre mener om en bog, man selv har læst. Du møder nye forfattere og får læst nye typer bøger. De fleste er nok tilbøjelige til at læse bøger og forfattere, som de kender i forvejen.

Den første læsekreds på Venø startede i 2004. 2 kvinder havde sat en annonce i „Venøposten“. Alle

der havde interesse i at deltage i en læsekreds, kunne melde sig til. Vi var 10 kvinder i alle aldre, som var klar til en dejlig udfordring. Nogle havde aldrig mødt hinanden, nogle var på nik og andre var veninder. Over en kop kaffe præsenterede vi os for hinanden, og blev ved lodtrækning delt op i 2 klubber. Vi vidste, at når vi skulle mødes, så ville vi helt sikkert have én ting til fælles: Vi havde læst den samme bog.

Vi aftalte at skiftes til at anbefale en bog. Vi startede med den danske forfatter Thit Jensen, god gammel dansk litteratur. Dernæst læste vi

hjemmesiden, der bl.a. beskriver, hvad hver enkelt producent har specialviden indenfor, og praktiske erfaringer med. Yderligere blev der på seminaret talt varmt for at forsøge at igangsætte webbaserede seminar omkring udvalgte fagemner som f.eks. emballage, mærkning, personlig coaching, slagting af dyr på øer mv. Hvornår det sker vides ikke på nuværende tidspunkt, men det er en ide, som bestemt ikke vil henstå i syltekrukken.

Småøernes Fødevarer-netværk samarbejder med Morten Prisholm fra Småøernes Leader+, og til ham henvender man sig, hvis og når du går med tanker om at åbne egen gårdbutik,

syltetøjsfabrik eller malkegede-opdræt med tilhørende gårdmejeri.

Men først og fremmest vil jeg opfordre enhver ø-bo til at melde dig ind i Småøernes Fødevarer-netværk, enten som passiv medlem eller som producent. På den måde hjælper du aktivt med til at udvikle dejlige fødevarer på de danske småøer! Meld dig ind hos formand Kai Winter på tlf: 5472 2121 el. mail: kai@kernegaarden.dk

Vel mødt på [www.oespecialiteter.dk](http://www.oespecialiteter.dk)!

*Af madformidler og frugthaveejers på Fejø, Karin Hvidtfeldt – [www.karin-hvidtfeldt.dk](http://www.karin-hvidtfeldt.dk)*

bøger af en indisk, en canadisk, og en svensk forfatter. Vi kom verden rundt, og fik nogle gode diskussioner og samtale-emner. Både om bogen og om situationer som kunne relateres til vort eget liv. P.g.a. aldersspredningen og forskellige baggrunde, fik vi nogle gode aftener. Vi var ikke længere kun bekendte.

Der var ingen tvivl, vi skulle have en læsekreds igen vinterhalvåret 2005-2006. Denne gang var der 20 tilmeldte. Ved ny lodtrækning kom vi i helt nye klubber. Vi startede med den danske forfatter Amalie Skram. Og fortsatte med Bjarne Reuter, Steen Steensen Blicher og Anne Marie Løn. Vi har aftalt at komme til klubaften, selv om vi ikke har fået læst bogen. Enten fordi der ikke har været tid, eller fordi vi bare ikke kunne komme igennem bogen. Det er jo spændende at høre, hvad de andre har fået ud af den.

I december mødtes vi alle 20 til julefrokost på Venø Kro. Spændende at møde alle, og høre hvad de havde læst. Vi fik en dejlig frokost og der var arrangeret „Gæt og Grimasse“ konkurrence over bogtitler. Lattermusklerne blev rørt. Vi skal alle mødes igen i maj, inden vi holder sommerferie i læsekredsen. Så et godt råd fra os på Venø, dan læsekredse på øerne, det styrker sammenholdet.

*Kirsten Jensen, Venø*

## Alsidig medarbejder til landbrug på Sejerø søges

Til blandet landbiks med økologisk produktion og en omfattende bygningsreovering på dagsordenen søges et multitalent til fast ansættelse. Medbragte børn til øens daginstitution og/eller skole er ingen hindring. Henvendelse: 40155301. Skriftlig ansøgning inden 1. maj 2006 stiles til Horsekjær, Sejerøvej 28, 4592 Sejerø.

## KALENDER 2006

- 24.-25. april:** Seminar for små-virksomheder på Orø
- 25.-28. april:** Interreg-seminar på irske øer om „Public Service“
- 19. maj:** Bestyrelsesmøde i Sammenslutningen af Danske Småøer
- 20. maj:** Generalforsamling i Sammenslutningen af Danske Småøer på Aarø
- 27. maj:** Muslingefestival på Fur Havn, tjek [www.fursund.dk](http://www.fursund.dk)
- 27. maj:** Majtræsfest på Strynø
- 3. juni:** Majtræsfest på Avernakø
- 5. juni:** Grundlovsfest og Åben ø-dag på Aarø
- 10. juni:** Åben ø-dag på Omø
- 23.-25. juni:** Ø-lympiade på Hjarnø
- 29. juni-2. juli:** Tunø-festival, tjek [www.tunofestival.dk](http://www.tunofestival.dk)
- 8. juli-6. august:** Avernakø Kunsthall udstiller såvel lokale som gæstende værker
- 16. juli:** „Visens Skib“ anløber Tunø Havn
- 18. juli:** „Visens Skib“ anløber Endelave Havn
- 21. juli:** „Visens Skib“ anløber Korshavn, Avernakø
- 25. juli:** „Visens Skib“ anløber Lyø Havn
- 26. juli:** „Visens Skib“ anløber Aarø Havn
- 29. juli:** „Musik på Endelave“, tjek [www.endelave.dk](http://www.endelave.dk)
- 1. august:** Ansøgningsfrist til Skov- og Naturstyrelsens §4 midler (ø-støtte)
- 1.-6. august:** Jazzfestival på Femø, tjek [www.femoejazz.dk](http://www.femoejazz.dk)
- 16. september:** Halvmarathon på Endelave, tjek [www.endelave.dk](http://www.endelave.dk)

Hvis man ønsker arrangementer bragt i kalenderen, der kan have interesse for andre øboere eller for støttemedlemmer, så skriv til [sekretariatet@danske-smaaer.dk](mailto:sekretariatet@danske-smaaer.dk)

## Ø-POSTEN

Nyheder fra Sammenslutningen af Danske Småøer. ISSN-0105-4325.  
Ø-Postens spalter er åbne for alle; artiklerne er ikke nødvendigvis udtryk for Sammenslutningen af Danske Småøers holdninger.  
Indsendte artikler bedes ikke overstige 1500 anslag.  
Redaktion: Sammenslutningens bestyrelse

Henry Larsen, Sejerø, ansv.h. 59 59 01 67  
Dorthe Winther, Omø 58 19 91 80  
Ole Aagaard, Orø 59 47 04 10  
Martin Jørgensen, Skarø 62 20 12 01  
Holger Lundgaard, Fur 97 59 32 19  
Birgitte Svendsen, Hjortø 62 21 16 61  
Jacob H. Lund, Agersø 58 19 80 49  
Ove Axelsen, Egholm 98 17 49 69  
Redaktør: Claus Jensen  
Layout: Erik Steenstrup Dyhr  
Foto: Morten Priesholm, Claus Jensen, Svend Aage Hansen, Kirsten Jensen

Ø-Posten udgives med tilskud fra Skov- og Naturstyrelsen og EU's Strukturfonde.  
Annoncer: 4,00 kr. pr. sp.mm.  
Tryk: Lito Tryk Svendborg  
Oplag: 3100  
Redaktionen afsluttet 24. marts, 2006  
Abonnement: 100 kr. pr. kalenderår.  
Ø-Posten:  
Sammenslutningen af Danske Småøer  
Strynø Brovej 12, 5900 Rudkøbing  
Tlf. 6251 3993 Fax. 6251 3996  
E-mail: [sekretariatet@danske-smaaer.dk](mailto:sekretariatet@danske-smaaer.dk)  
Internet: [www.danske-smaaer.dk](http://www.danske-smaaer.dk)

Sammenslutningen

af Danske Småøer